

«Η καμπανελλόπετρα» του Α. Μαδαμόπουλου

Ελένη Κλαδάκη-Βρατσάνου

Ο Τάσος είναι από τους «μη Συμιακούς» της αποψινής εκδήλωσης που έγραψαν για τη Σύμη. Αυτό το «μη Συμιακός» με ενοχλεί, ειδικά όταν αναφέρεται σ' έναν άνθρωπο που έχει γίνει πια «πιο Συμιακός» από τους Συμιακούς, που πολύ νέος ερωτεύτηκε όχι μόνο ένα ωραίο κορίτσι από τη Σύμη αλλά και τη μικρή του όμορφη πατρίδα. Αγάπησε τη Σύμη και για πολλά χρόνια παρουσιάζει εδώ, εκτός από την Αθήνα, το πολύμορφο καλλιτεχνικό του έργο και οργανώνει αξέχαστες λογοτεχνικές βραδιές...

Η καμπανελλόπετρα λοιπόν είναι μια μικρή έκδοση (83 σελίδων) πανέμορφη και θαυματουργή, που όχι μόνο τη διαβάζεις αλλά και την αγγίζεις, την αισθάνεσαι, αφού το εξώφυλλο με τις τέσσερις διαφορετικές θέσεις της καμπανελλόπετρας (σχέδια του ίδιου του συγγραφέα) είναι χειροποίητο, ανάγλυφο. Πείτε μου τώρα ποιος Συμιακός, όπου κι αν βρίσκεται, βλέποντας αυτά τα σχέδια δε θα συγκινηθεί, δε θα νιώσει να σκιρτάει η καρδιά του;

Μια πρώτη παρουσίαση του βιβλίου έγινε μια σημαδιακή μέρα του Ιουνίου, σ' ένα ατμοσφαιρικό χώρο στην καρδιά της συνοικίας Ψυρρή στην Αθήνα. Στις 21, στο θερινό ηλιοστάσιο και μέρα αφιερωμένη στη Μουσική. Μόλις είδα το βιβλίο και πριν την παρουσίαση, μ' αυτόν τον περίεργο υπότιτλο (του ύπνου, των ενυπνίων, της αϋπνίας, της άπνοιας) είπα από μέσα μου «Ασ' τον να λέει», καθώς δεν τα έχω καλά με την ποίηση, εκτός από τον αγαπημένο των αγαπημένων Κ.Π. Καβάφη. Όμως το ίδιο βράδυ προΐδεασμένη και από την παρουσίαση, το διάβασα ολόκληρο και ομολογώ ότι έπαθα την πλάκα μου. Για τις επόμενες βραδιές ως κι απόψε ακόμη, τίποτε δεν είναι το ίδιο για μένα όπως πριν: Αλλιώς βιώνω τον ύπνο μου, αλλιώς τα όνειρά μου, αλλιώς τις αϋπνίες μου που όλο και χειροτερεύουν, όλο και πολλαπλασιάζονται. Για την «άπνοια» δεν ξέρω, δεν μπορώ να ξέρω, δε θέλω να τη σκέφτομαι... όμως την αισθάνομαι να με πλησιάζει απειλητικά όπως η ξαφνική λιποθυμία, του παλιού βουτηχτή κάτω στο βάθος, στα άπατα ή την ώρα της βουτιάς ή την ώρα της ανάδυσης.

Και ανατρέχω στη σελίδα 83 του βιβλίου, στο ποίημα με τον τίτλο «Έκβαση»

Δοξάζω τον Θεό

που την αϋπνία τη νύσταξα

και γήτεψα του ύπνο

Προσεύχομαι και τον παρακαλώ

για συναρπαστικές ενύπνιες παραστάσεις και

καλά ξημερώματα.

Μέσα στον ύπνο μου, την αϋπνία μου ή τα όνειρά μου ανακαλώ με νοσταλγία τα χρόνια που είναι πίσω μου και σκέφτομαι όλους τους αγαπημένους που χάθηκαν. Όπως στο ποίημα «Νανούρισμα» της σελίδας 39

Ύπνε, που παίρνεις τα παιδιά,

έλα πάρε και μένα,

στ' άρμα σου γέρο βάλε με

παιδί φέρε με πίσω...

Η κλεψύδρα του χρόνου της μικρής αυτής παρουσίασης του βιβλίου του φίλου Τάσου αδειάζει. Όμως θα ήθελα να την τελειώσω με κάτι που έχει σχέση με την ετυμολογία της λέξης *καμπανελλόπετρα*, που είναι και ο τίτλος του βιβλίου.

Σύμφωνα με τον Γ. Δετοράκη η λέξη *καμπανελλόπετρα* που αλλού την λένε «σκανταλόπετρα» (π.χ. στην Κάλυμνο) προφανώς προέρχεται από την ιταλική λέξη *scandaglio*, που σημαίνει όργανο για τη μέτρηση του βάθους της θάλασσας ή την εξέταση του βυθού (αν είναι μαλλιάρος, πετρώδης ή αμμώδης), όργανο απαραίτητο για το «ψάρεμα» των σφουγγαριών. Η ελληνική λέξη είναι *βολίδα*, εξ ου και βολιδοσκόπηση (βυθομέτρηση, εξιχνίαση) από το ρήμα *βάλλω*.

Στη Σύμη τη λέμε *καμπανελλόπετρα* ή *καμπανέλλι* (και στο Πιτίνι... *bellstone*). Όμως λέμε «*σκανταλιέρω*» = μετρώ με το σκαντάλι το βάθος των νερών, «*σκαντάλι*» λέμε το λεπτό σχοινάκι που είχε δεμένο στον αριστερό του καρπό ο γυμνός δύτες για να έχει επαφή με τη βάρκα από πάνω του (σινιάλο)...

Η παρουσίαση έγινε στο πλαίσιο της Λογοτεχνικής βραδιάς που οργάνωσε ο Τάσος για το Φεστιβάλ Σύμης τον Αύγουστο του 2018 με θέμα «*Λογοτέχνες της Σύμης και η Σύμη στη λογοτεχνία*».

«η καμπανελλόπετρα»

Αναστάσης Μαδαμόπουλος. μικρές Εκδόσεις 2017

Παρουσίαση από τη **Υπαπαντή Ζουρούδη** στη Λογοτεχνική Βραδιά
Φεστιβάλ Σύμης 2017

Η καμπανελλόπετρα είναι ο τίτλος της νέας συλλογής πεζών και ποιητικών κειμένων του Τάσου Μαδαμόπουλου. Ο τίτλος ιδιαίτερα ευρηματικός εκπλήσσει ευχάριστα τον αναγνώστη καθώς με το άκουσμα του παράγει ήχους αλλά και εικόνες από το παρελθόν της θαλασσινής ζωής. Καμπανελλόπετρα ονόμαζαν οι Συμιακοί την πέτρα η οποία με το βάρος της βοηθούσε τη γρήγορη κατάδυση του δύτη κλουμπάρη, δηλ. γυμνού στο βυθό, για να μαζέψει σφουγγάρια, όσο του επέτρεπε η αναπνοή του. Στο έργο του Μαδαμόπουλου η καμπανελλόπετρα λειτουργεί ως σύμβολο, καθώς ο δημιουργός με αυτήν αχώριστο σύντροφο του, επιχειρεί μια ανάλογη κατάδυση, για να διερευνήσει ποιητικά τα ενδότερα του ύπνου, των ενυπνίων, της αϋπνίας και της άπνοιας, καταστάσεις άκρως ενδιαφέρουσες ποιητικά. Το δηλώνει εξάλλου ο ίδιος ο δημιουργός στο εισαγωγικό κείμενο της συλλογής: *«Έχω κληρονομήσει μαζί με το σπίτι της Σύμης και μια καμπανελλόπετρα. Είναι μια πέτρα πρωτεϊκή και αλλόκοτη, ωστόσο δε δύναμαι να την αποχωριστώ, κυρίως τις νύχτες...»*

Οι τίτλοι των επιμέρους ενοτήτων: του ύπνου, των ενυπνίων, της αϋπνίας, της άπνοιας ελκύουν την προσοχή του αναγνώστη αμέσως, καθώς αποτελούν ένα εύηχο παιχνίδι με τις λέξεις. Τους συνοδεύουν μάλιστα σχέδια της καμπανελλόπετρας σε θέσεις όπως τις περιέγραψε ο ποιητής στο εισαγωγικό κείμενο. Ήδη οι τίτλοι προδιαθέτουν τον αναγνώστη ότι πρόκειται για κείμενα ευφυή και χαρίεντα που δε θα τον κουράσουν με πληκτικές ποιητικές κοινοτοπίες.

Στην πρώτη ενότητα, «του ύπνου», ο ποιητής διερωτάται: *«Τι είναι ο ύπνος;»* και επιχειρεί να τον ορίσει. Η ποιητική μελέτη του ύπνου εκτείνεται από τις σωματικές καταστάσεις που τον συνοδεύουν, υπνηλία, χασμουρητό, γλάρωμα,

βύθισμα, τρίξιμο των δοντιών, παραμιλητό, μέχρι και την ψυχολογική ερμηνεία του ασυνείδητου.

"Υπνο καθαλάρη αρπάζω για λαθραία ταξίδια στο έτερο υφήλιο ημισφαίριο."

Στη δεύτερη ενότητα "των ενυπνίων", περιγράφονται όνειρα ευχάριστα και εφιάλτες και τονίζεται η σχέση ονείρου και πραγματικότητας καθώς και η σημασία των ονείρων για την ποιητική και γενικότερα την καλλιτεχνική δημιουργία.

«Η ένυπνια ζωή κυοφορεί τα έργα της ξυπνητής και η ξυπνητή εγκυμονεί τα όνειρα του ύπνου»

«Οι πόρτες ανάμεσα στις αίθουσες του ύπνου και του ξύπνιου είναι πάντα ανοιχτές, περιστρεφόμενες και αμφίδρομες...»

Στην Τρίτη ενότητα, «της αϋπνίας», ο ποιητής ξορκίζει το μαρτύριο της αϋπνίας και εξηγεί πως αξιοποιεί τις δικές του αϋπνίες:

«Ηρεμιστικά και υπνωτικά φάρμακα δεν έχω δοκιμάσει ποτέ. Αξιοποιώ κατά κάποιο τρόπο τις αϋπνίες μου χτίζοντας από κλίνης ξύπνιος τα πιο υπέροχα όνειρα...»

Στην Τετάρτη ενότητα, «της άπνοιας» η άπνοια παραλληλίζεται με το θάνατο, τον οποίο ο ποιητής αντιμετωπίζει με φιλοσοφική ψυχραιμία,

«σαν έτοιμος από καιρό σα θαρραλέος»:

«πάρε ανάσα βαθιά. Κράτα την (την οδηγία) σφιχτά στο στήθος όπως την καμπανελλόπετρα ο παλιός βουτηχτής της Σύμης και βυθίσου. Μην την αφήσεις από τα χέρια σου. Μη φοβηθείς το θείο ύψος...

Τι ο βυθός ακύμαντος

Κι άφραγο από τη γέννα μας

Της μαύρης τρύπας το ξωπόρτι.»

Έτσι, με την αναφορά στην καμπανελλόπετρα σε σχήμα κύκλου ολοκληρώνεται το έργο.

Από τα κείμενα του Μαδαμόπουλου αναδύεται ένας κόσμος μαγικός! Μια γλώσσα άμεση και κρουστή, απλή αλλά και γλαφυρή, καθημερινή αλλά και ανατρεπτική, μεταφέροντας τον όγκο της φιλολογικής του παιδείας, ζωγραφίζει εικόνες και στήνει σκηνικά, για να μας μεταδώσει συναισθήματα πραότητας, επιείκειας και τρυφερότητας για τη ζωή.

Η Σύμη ως σκηνικό, ως εμπειρία, ιστορία και τρόπος ζωής κυριαρχεί και συμβάλλει στην ανάδειξη των θεμάτων του έργου που εντοπίζονται κυρίως στα αντιθετικά ζεύγη ζωή και θάνατος, νιάτα και γηρατειά, λήθη και μνήμη, όνειρο και πραγματικότητα.

Το χιούμορ, η παιγνιώδης διάθεση, οι μυθολογικές αναφορές, τα στοιχεία του παραμυθιού που κοσμούν τον ιστό της αφήγησης μας συνεπαίρνουν και μας πλοηγούν από τη σάλα του σπιτιού στους αγνώστους βυθούς της άπνοιας και της ανυπαρξίας. Ο ποιητικός στοχασμός του Μαδαμόπουλου δεν είναι κουραστικός και ανιαρός. Η ποίηση του εδράζεται στην καθημερινή εμπειρία τα κοινά και τα τετριμμένα που απασχολούν τον άνθρωπο, αλλά έχει τη δύναμη να αίρεται στους γαλαξίες της διάνοησης, για να στοχαστεί θέματα, να αφουγκραστεί πόθους και αγωνίες πανανθρώπινες και να μετουσιώσει το πάθος σε λύτρωση. Ο αναγνώστης παρακολουθεί αυτή τη διαδρομή και τελειώνει την ανάγνωση ανακουφισμένος και καθαρμένος. Η ποίηση του Μαδαμόπουλου είναι λυτρωτική!

Σας ευχαριστώ!